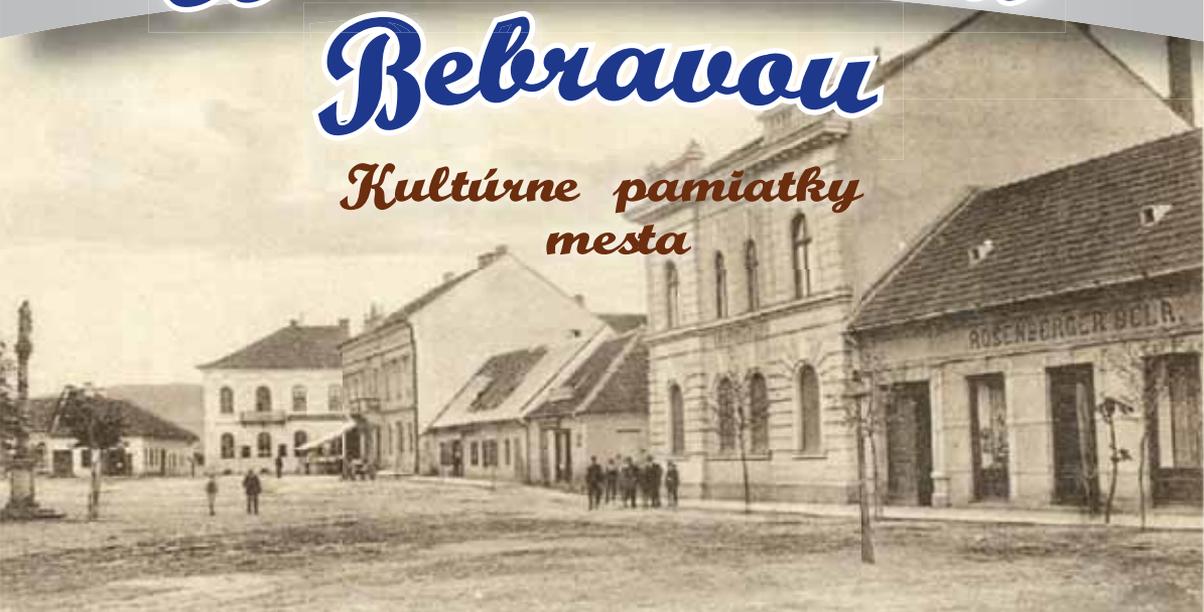

Bánovce nad Bebravou

Kultúrne pamiatky mesta

PROGRAM
CEZHRANIČNEJ
SPOLUPRÁCE
SLOVENSKÁ REPUBLIKA
ČESKÁ REPUBLIKA

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

SPOLOČNE BEZ HRANÍČ

FOND MIKROPROJEKTOV

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ
K R A J

Bánovce v minulosti

BÁNOVCE NAD BEBRAVOU

Rozloha: 2 646 ha
Počet obyvateľov: 20 208

Bánovce sa rozprestierajú na úpätí Strážovských vrchov pri sútoku potokov Radiša a Bebrava vo výške 216 m n.m. Archeológovia pokladajú toto územie za jedno zo slovanských organizačných stredísk už v 9. stor. Prvá písomná zmienka o meste Villa Ben je v darovacej listine uhorského kráľa Ondreja II. z r. 1232. Mestské výsady získali Bánovce niekedy pred r. 1376. V stredoveku bolo mesto významným centrom remeselnej výroby. Pôsobili tu chýrni súkenníci, čižmári a tkáči. Za prvej ČSR malo mesto poľnohospodársko-remeselný ráz. Po druhej svetovej vojne sa rozvíjal strojársky priemysel (automobilka Tatra), nábytkársky, obuvnícky a textilný priemysel.

V Bánovciach sa narodili alebo pôsobili viaceré významné slovenské osobnosti: Janko Jesenský, Mária Ďuričková, Elena Čepčeková, Rudo Móric a ďalší.

K historickým pamiatkam patrí gotický kostol sv. Mikuláša (15 stor.), neskôr renesančne a barokovo upravený, ktorý stojí na cintoríne, socha sv. Floriána a synagóga z 19. stor. Dominantou centra mesta je rímskokatolícky kostol Najsvätejšej Trojice z r. 1802. Medzi významné pamiatky patria aj pozoruhodný pamätník Ľudovíta Štúra (prvý a najväčší Štúrov pamätník na Slovensku), kaštieľ rodu Otlýkvcov a pamätný dom Janka Jesenského.

V okolí mesta je veľa príležitostí pre pestré voľnočasové aktivity. Neďaleká vodná nádrž ponúka možnosť rybolovu aj vodných športov. Okolitá príroda vyniká bohatými lesmi s poľovnými revírmi, na svoje si prídu i turisti, bežci, cykloturisti, bežkári, hubári. V meste sa nachádza termálne kúpalisko Pažiť, krytá plaváreň s termálnou vodou, fitness centrá, zimný a futbalový štadión, reštauračné a ubytovacie služby.

Mesto Bánovce nad Bebravou
Nám. Ľ.Štúra 1/1, 957 01
tel.: +421 38 760 2031
info@banovce.sk
www.banovce.sk

Kostol sv. Mikuláša Biskupa

Bánovce nad Bebravou sa nedostali ešte do povedomia širšej verejnosti svojimi stavebnými kultúrno-historickými pamiatkami, hoci niektoré z nich presahujú hranice regiónu. Takouto pozoruhodnou pamiatkou je i gotický kostol sv. Mikuláša biskupa na návrší severovýchodnej časti mesta, ktorý mal začať stavať už v roku 1149 nitriansky biskup Mikuláš a práce dokončiť biskup Eduard s pomocou arcibiskupa Jóna. Tí ho však s najväčšou pravdepodobnosťou nepostavili, i keď stavbu kostola môžeme zaradiť do prvej tretiny 15. stor. Tento kostolík je veľmi starobylý a pevný. Počas nepokojnej rákociavskej doby v Uhorsku bol odňatý katolíkom, aby im bol opäť v roku 1709 navrátený. Začiatky nie sú bližšie známe a objasnené. Predpokladá sa, že jeho predchodcom bol starší románsky sakrálny objekt. V Kurtha kládol jeho začiatky už do roku 1198, čo však ničím nepodložil. V súvislosti s týmto sa spomína bánovský farár Ján, ktorý zaplatil 14 grošov poplatku, najviac so všetkých okolitých fár. Z toho vyplýva, že v Bánovciach existoval už pred uvedenými rokmi kostol, ktorý slúžil pod ním postavenej dedine, doložený v písomných prameňoch v roku 1232. V čase rozšírenia reformácie od polovice 16. do 2. polovice 17. storočia ho užívali protestanti.

Kostol je vo svätyni klenutý. V roku 1808 loď kostola bola nanovo obložená. Osvetlená je šiestimi oknami. Na gotickú dispozíciu upozorňuje hlavná loď, prestavaná veža, vstupný portál, sedílie a ďalšie sprievodné prvky. Z obdobia renesancie (koniec 17. storočia) pochádza murovaná kazateľňa a z baroka prístavba sakristie. Vo vnútornom vybavení je pozoruhodný klasicistický oltár sv. Mikuláša z konca 18. storočia, ďalej baroková polychrómová drevená plastika Ukrižovaného Krista z 18. storočia a na chóre sa nachádza malý štvorregistrový organ. Pivničné priestory kostola vyplňajú dobové krypty. Pod jednou má údajne odpočívať aj prvý rektor miestneho evanjelického gymnázia Tobiáš Baticius, ktorý zomrel v roku 1527. Pred vstupom do kostola má svoj hrob pravotický farár Ján Crispich, ktorý sa pokúsil útekom zachrániť pred Turkami, prechádzajúcimi v roku 1663 cez Bánovskú kotlinu na Považie. Údajne pred kostolnými dverami ho zabili a tam bol aj pochovaný. Kostol sa nachádza na cintoríne, obkolesený časťou kamennej ohrady staršieho pôvodu. Z neskorších náhrobníkov stoja za povšimnutie pieskovcové ľudové náhrobníky z 18. a 19. storočia, zrejme ich vyrobili miestni kamenárski majstri. V roku 1920 boli vyrobené 3 zvony, ktoré boli potom

umiestnené na kostolíku pod názvami: Andrej-Benedikt (najväčší), Cyril-Metod (stredný) a sv. Jozef (malý, tzv. umieráčik).

Po dlhom období zanedbávania sakrálnych pamiatok sa dočkal i kostol sv. Mikuláša celkovej opravy. Z iniciatívy miestneho dekana mons. ThDr. Kapustu bol v roku 1989 vymenený šindeľ na streche kostola i veže, zakonzervovaná drevená konštrukcia a krovky veže. O rok na to bol zreštaurovaný oltár.

Socha sv. Floriána

Kamenná socha sv. Floriána stojí na Jesenského ulici, pred novou stavbou hotela Arkádia, kde pôvodne stála bývalá, dnes už neexistujúca požiarna zbrojnica. Socha je osadená na štvorbokom podstavci s profilovanou pätkou a rozšíreným soklom. Steny podstavca sú zdobené slepými zrkadlami a na čelnej stene sa nachádza kovový konzolový svietnik. Kubus je v hornej časti ukončený profilovanou lištou. svätec je zobrazený v klasickej póze, ako malý muž v lorike a prilbe rímskeho vojaka, so zástavou v ľavej a vedrom v pravej ruke. Pri nohách má svoj atribút - horiaci dom, ktorý hasí vodou z vedra. Sv. Florián ako patrón hasičov a ochranca pred ohňom patril k najobľúbenejším a najčastejšie zobrazovaným svätcom a nájdeme ho vlastne v každom meste, i vo väčších dedinách. Kult tohto svätca je rozšírený v celej strednej Európe. U nás prevítal najmä v 18. a 19. storočí.

Túto sochu sv. Floriána spomína v kanonických vizitáciách Jozef Vurum, ale v Gustiniho vizitáciách ju ešte nenájdeme. Môžeme preto oprávnene predpokladať, že bola vytvorená po roku 1767, pravdepodobne okolo konca 18. storočia. Na Jesenského ulici však stojí už iba kópia originálu. Značný úbytok kamennej hmoty zatiaľ vylučuje umiestnenie pôvodnej sochy v plenéri. Bude potrebný rozsiahly reštaurátorský zásah.

Budova Fary

Táto pamätihodnosť sa nachádza západne od kostola Najsvätejšej Trojice, stiesnená medzi meštianskymi domami. Stojí na mieste starej fary, ktorá bola v roku 1794 zbúraná a na náklady župana B. Plešházyho postavená nová. Uprostred budovy je portikus, ktorým vchádzali vozy na farský dvor. Pôvodne tu boli tri izby na ubytovanie kaplána, čelade a menšia komora so skladiskom. V strede sa nachádza kuchyňa s väčšou komorou. K budove patrila i stajňa pre päť koní, ďalšia stajňa pre kone hostí, maštaľ pre šesť kráv, dvojité voziareň a stodola so záhradkou. Strechy boli pôvodne kryté šindľom a istý čas i slamou. Pivnica bola murovaná a zaklenutá. V hornom trakte boli dve izby pre farára s priestrannou jedálňou. Dvere boli železné pre prípad požiaru. Dispozícia starej fary bola veľmi podobná, s prejazdným portikom, izbami pre farára, kaplána a čelad', s maštaľou a stajňou, záhradkou a stodolou postavenou zo surových tehál v roku 1765 a pokrytá slamou. Budova bola však iba jednopodlažná.

V priestoroch fary sa pôvodne nachádzal polychrómovaný gotický reliéf z lipového dreva Oplakávanie Krista z druhej polovice 15. storočia. Pôvodne bol možno umiestnený

v kostole sv. Mikuláša. I keď bolo dielo viackrát upravované, s lokálnymi úbytkami drevnej hmoty a pôvodná polychrómia bola takmer zničená, je zrejme, že ide o jedno z vrcholných diel neskorogotického sochárstva na našom území. Výtvarným poňatím, kompozičným riešením a ikonografickým obsahom je dielo príbuzné reliéfnej plastike Snímanie z kríža, ktorá sa nachádza v zbierkovom fonde Trenčianskeho múzea, kde sa dostala niekedy pred rokom 1936 údajne z Podlužian. Príbuznosť obidvoch diel je natoľko zrejme, že ide o súčasť toho istého výtvarného zámeru alebo cyklu. Obidve diela sú blízke i reliéfu Oplakávanie Krista z Lúčok pri Kremnici, ktoré sa nachádza v budapeštianskom múzeu krásnych umení. Príbuzná koncepcia, snaha o vyjadrenie citovej angažovanosti postáv, záľuba v dobových módných detailoch (turbanové klobúky, bohato riasený šat) naznačujú, že vznikli v rovnakej tvorivej oblasti, s najväčšou pravdepodobnosťou v okruhu rezbárskych dielní slovenských bankských miest. Obidve diela reflektujú tvorbu nemeckých a rezbárskych majstrov druhej polovice 15. storočia a ešte len čakajú na kompletné zhodnotenie.

Oplakávanie Krista

Reliéf ***Oplakávanie Krista*** nachádzajúci sa v Bánovciach nad Bebravou je jedinečné, pozoruhodné dielo neskorogotického sochárstva. Oplakávanie možno považovať za syntézu námětov. Na jednej strane Snímanie z kríža a Ukladanie do hrobu, na druhej strane citové zvrúcenie podania obsahu má spoločné atribúcie s Pietou. Oplakávanie, podobne ako Snímanie z kríža, zobrazuje smútiacu skupinu s Pannou Máriou, sv. Jánom Evanjelistom a sv. Máriou Magdalénou. Postavy charakterizuje okrúhla hlava, široká oblá tvár, úzky rovný nos, výrazné viečka a vysunutá spodná pera. Mimoriadne poctivé a citlivé reštaurovanie Evy Bezúchovej – Michalčíkovej vrátilo pamiatke dôveryhodný výraz skvelého diela z konca 15. storočia.

CIBISLAVKA

V Bánovciach a na okolí sa nachádza niekoľko spomienkových objektov venovaných obetiam druhej svetovej vojny. Najväčším z nich je pamätník obetiam fašizmu z rokov 1944 – 1945 Cibislavka, ktorý bol odhalený v roku 1962.

Jeho jednoduché architektonické riešenie v tvare stojaceho kvádra pozostáva z horizontálne a vertikálne usporiadaných vápencových blokov na podstavci z tvrdého prírodného kameňa. Práve týmto podstamentom z tvrdého prírodného kameňa začína celá koncepcia. Pravá strana je vertikálnou súčasťou pamätníka, pokiaľ ľavá strana je skrátaná asi o 30cm od ľavej strany vertikály. Nevieme presne, či to bol zámer alebo nedôslednosť. Na podstamente je umiestnený prvý horizontálny blok

Salaštek

vápence o šírke asi 230cm, výške 90cm a hĺbke asi 70cm. Na tomto kamennom bloku sú umiestnené tri vertikálne bloky. Na strednom bloku je umiestnená sivá mramorová doska so zlatým textom, menami obetí a bronzová lipová ratolesť. Tento zlátený text je na niektorých miestach pod vplyvom poveternostných podmienok poškodený (kyslé dažde, mráz, vietor a prach).

Na týchto troch kamenných blokoch je posledný horizontálne uložený kváder. V ľavej časti tohto kvádra sú dve kovové konzoly. Kamenné bloky pamätníka neobsahujú sochárske tvaroslovie, ide tu o nahrubo opracovanú kamenársku štruktúru. Povrch je silne znečistený (sadze, mikroflóra, soli).

Pamätná doska i podstavec boli v 90. rokoch 20.storočia poškodené vandalmi. Motorový olej, ktorým boli obliate, sa však podarilo z väčšej časti odstrániť. Zuby času a vandalizmu však podlieha postupne celý pamätník. Ak má byť zachránený, rekonštrukcia je časom nevyhnutná. Jeho autorom je Jozef Pospišil.

Cibislavka

EVANJELICKÝ KOSTOL a.v. v Horných Ozorovciach

Pôvodne barokový kostol patrí k sieňovému typu s drevenými emporami na východnej a západnej strane. Priechod so štítom bolo členené pilastrami, rovnako ako bočné fasády. Nad hlavným vchodom sa nachádzal trojuholníkový tympanon, nad ktorým bolo pravouhlé okno. Ďalšie podobné okno bolo v štíte. Po bokoch boli dve slepé niky. Výšku lode oddeľuje od štítu a strechy bohato profilovaná kordónová rímsa. Vzhľad priechod bol v roku 1973 pozmenený prístavbou veže.

Oltár tvorí pilastrová oltárna architektúra s tympanom. Oltárny obraz Krista na Olivovej hore namaľoval v roku 1929 Bohuslav Hanák z Bánoviec. Neskorobaroková kazateľnica z 18. storočia s polygonálnym parapetom má vo výplniach obrazy štyroch evanjelistov a Spasiteľov sveta. Umiestnená je na západnej stene lode. Na parapete schodiska sa nachádzajú anjeli s erbom zemepána. Výška kazateľnice je 185 cm, priemer rečniska 133 cm. Zábradlie je 144 cm vysoké. Parapet empory z 18. storočia má šesťhranné výplne s maľbou anjelov hrajúcich na hudobných nástrojoch. Viacero súčastí interiéru pripomína, že pôvodne išlo o patronálny kostol Otlíkovcov. V predsieni chrámu sa nachádza funebrálny erb Alexandra Otlíka z roku 1753 maľovaný temperou na plátne, s nápisom

„Spest.Par.: Prosus Dnus Alexander Otlík de Felso Ozor et Kochanocz Gertor: duor Costitum Tabulae Judicariae Primarius Assor. Aetatis Sve Annos 67 Obiit Dei 28. jarii A. 1753“.

Visí tu tiež nápisový štít Juraja Otlíka z roku 1725 s latinským textom, ktorého voľný preklad znie: Na tomto mieste v Kristu Pánu odpočívajú a v rodinnej hrobke sa na prach rozpadávajú telesné pozostatky vášho hrdinu nehynejúcej pamiatky, Juraja Otlíka, ktorý vám vydobyl tento chrám boží, Horno Ozorovský, na vykonávanie verejných služieb Božích a odovzdal ho s napomenutím nám, nevhodným potomkom: Anjel Hospodinov táborí vókol tých, čo sa ho boja a ochraňuje ich, žalm XXXIII, 8. Roku pána 1725. Odpočívaj v pokoji“. V kostole visia i erby ďalších členov rodu a spriatelnených či spríbuznených rodov. Otlíkovci mali, samozrejme v kostole svoje patronátne lavice.

Dve boli určené pre pánov a jedna pre dámy. Pochádzajú z poslednej tretiny 18. storočia. Vyrobene sú z dreva a maľované biblickými námetmi v ováloch. K mobiliáru kostola patrí strieborný pozlátený kalich z druhej polovice 16. storočia, vysoký 19 cm. Ďalší kalich takisto zhotovený z pozláteného striebra a vysoký 19,5 cm venovala Terézia Orodyjová v roku 1830.

SYNAGÓGA v súčasnosti kostol evanjelický a.v.

Posledná synagóga bola postavená v roku 1862 v historizujúcom slohu na dnešnej Jesenského ulici. Objekt postavený na obdĺžnikovom pôdoryse 10x20m bol jednoloďový, z troch strán s galériami pre ženy, na ktoré sa vystupovalo schodiskami po stranách hlavného vstupu. Galérie boli nesené liatinovými stĺpmi. vstupné priečelie malo pôvodne tri osi so vstupmi a oknami, oddelené dvoma nárožnými a dvoma stredovými

boli ukončené poloblúkovými plastickými segmentmi pod korunnou rímsou. Okná prvého a druhého podlažia oddeľovali tzv. Dávidove štíty (Mogen David), nazývané aj „Dávidove hviezdy“.

V roku 1963 prešla budova rozsiahlou prestavbou v súvislosti so zmenou na predajňu nábytku. Boli zmenené pôvodné polkruhovým oblúkom ukončené okná a vsadené dvojité drevené jednokrídlové a dvojkrídlové okná.

pilastrami (piliermi zapustenými do steny, mierne vystupujúcimi) v celej výške priečelia. Bočné okná boli poloblúkové, stredné bolo kruhové. Trojuholníkový štít a bočné atiky, oddelené horizontálnou profilovanou rímsou, boli zdobené oblúčikovým vlysom. Bočné fasády mali päť okenných osí. Horné okná

Nosné liatinové stĺpy boli obmurované a previazané novým prekladom, čím vzniklo druhé podlažie. Pribudli vnútorné deliace priečky. Zrušené boli aj obidva bočné vstupy v priečelí. V súčasnosti je budova od roku 1990 majetkom evanjelickej cirkvi a.v., ktorá tu realizovala komplexnú obnovu.

Budova Mestského úradu – pamätný dom

Je to budova, ktorá zohrala významnú úlohu v čase SNP. V tejto historizujúcej budove, nazývanej aj mestský dom, sa dňa 2. septembra 1944 konalo ustanovujúce zasadnutie 12-členného revolučného Okresného národného

výboru. Bánovce vo výbore zastupoval stolár Ján Laurinec, František Faltus a Cyril Dřinek. Z Horných Ozoroviec bol vo výbore evanjelický farár Ondrej Rybár. Predsedom revolučného výboru sa stal Ján Repka z Malých Chlievan.

Budova mestského úradu „pamätá“ i čierne stránky svojej existencie. Bolo to vtedy, keď sa Nemci usadili v meste natrvalo. V Bánovciach a okolí organizovali odvetné akcie na partizánov, pri ktorých vypálili veľa domov a zhabali veľa ľudí. Pivnice pod mestským domom, okresným úradom a okresným súdom sa zaplňali civilmi – mužmi i ženami – a partizánmi. O ich živote rozhodovalo Gestapo. Najčernejším dňom z histórie Bánoviec a tiež mestského domu bol 29. november 1944. V podvečer toho dňa dalo Gestapo vyprázdniť námestie a ľudí zahnilo do bočných ulíc. Z pivnice mestského domu doslova vynášali takmer na smrť dobité obeť a nevládne telá

naložili na pripravené nákladné auto, na ktorom ich odviezli na miesto poprav. Po štvrtí hodine sa auto vrátilo po ďalších väzňov.

Na budove sú umiestnené pieskovcové pamätné tabule z roku 1951. Jedna z nich je venovaná pamiatke padlých partizánov. V jej hornej časti sa nachádza reliéf znaku ZPB, v dolnej časti na konzole je reliéf vavrínového vencia. Uprostred je text. Druhá tabuľa pripomína, že v budove sídlil Revolučný okresný národný výbor. Táto historizujúca budova bola postavená v roku 1861, má priečelie zdobené po bokoch vstupu stĺpmi s kompozitnými hlavicami. V súčasnosti je budova sídlom mestského úradu a primátora mesta.

Kaštieľ rodu Ottlýkvcov

Kedy vznikla pôvodná kúria alebo kaštieľ rodu Ottlýkvcov sa presne nevie. Je to staršie sídlo uprostred obce Horné Ozorovce, na rázcestí hlavnej a vedľajšej cesty, ktoré dal v roku 1693 opevniť a premeniť na malú pevnosť Juraj Ottlýk. Prvá písomná zmienka o obci Horné Ozorovce pochádza z roku 1232. V stredoveku malo majetok v Ozorovciach viacero zemianskych rodín, ktoré boli navzájom spriaznené: Ozorovskovci, Poberovci, Švehlovci a najmä Ottlýkovci.

Tí mali majetky v Ozorovciach už v roku 1492. Ako bolo už spomenuté, staršie sídlo uprostred obce opevnil Juraj Ottlýk. Premenal ho na pevnosť s priekopou, padacím mostom a strážnou vežou. Renesančný kaštieľ dostal svoju konečnú podobu začiatkom 18. storočia, i keď neskôr bol zbarokizovaný. Z pôvodnej staršej budovy zostala iba dvojpodlažná časť s dvoma krídlami v tvare L. Neúplnosť súčasnej dispozície budovy potvrdzuje masívny múr, ktorým pokračovala južná obvodová stena. Tvoril pravdepodobne súčasť pôvodného opevnenia. Budova kaštieľa je postavená z kameňa a tehál. Vonkajšie múry sú vápené, hladké, značne poškodené.

Na severnej fasáde sa nachádzajú otvorené arkády v oboch podlažiach. Na nároží južného krídla je arkier. Pri barokových prestavbách v 18. storočí bol zamurovaný pôvodný vstup v súvislosti s prístavbou arkád a vznikol nový vstup so sergamentovým zaklenuťím. Táto prestavba zasiahla i do skladby fasády priečelia. Pôvodnej-

šia, a teda architektonicky hodnotnejšia, je južná a východná fasáda. Plocha fasád je delená do dvoch horizontálnych úrovní lizénoým rámovaním na nárožiac. Výrazným prvkom východnej fasády je polkruhový nárožný arkier s trojitým združeným oknom, orámovaný jednoduchou plochou šambránou. V spodnej časti je zdobený plastickým kanelúrovaným ornamentom. Fasádu uzatvára jednoducho profilovaná kordónová rímsa.

Na objekte sú tri druhy fasád. Prízemie má šambrány plasticky zvýraznené, kým okná prvého poschodia majú šambránu s ušami, doplnenú vystupujúcim klenákom a štukovou ozdobou pod parapetou. Supraporta je zdobená vykrojenou zalamovacou čabrákou. Na severnej vstupnej fasáde, ktorá bola najviac poznačená neskoršími prestavbami, sú jednoduché pásové šambrány. Masívne oporné piliere na juhovýchodnom a západnom nároží prekrývajú pôvodné lizénové rámovanie a sú zjavne druhotné. Budova je krytá manzardovou strechou zo začiatku 20. storočia.

Kaštieľ v minulosti utrpel značné škody. Zápisnica kanonickej vizitácie z roku 1803 pripomína, že napríklad vežička kaštieľa je na spadnutie a celkový stav budovy je žalostný. Neskôr sa vystriedalo niekoľko majiteľov (Vavrinec, Serdaheli, Ignác Weis, Žigmund Weis, Ján Horák, Július Kolesár, Dr. Ivan Ottlýk). Niektorí sa snažili kaštieľ opraviť. Nanovo sa pokryli strechy a v roku 1932 bola dokonca urobená nová strecha. Nie všetky zásahy však boli šťastné. Okolo roku 1970 sa však kaštieľ nachádzal v prakticky neobývateľnom stave. Pri úpravách komunikácií v blízkosti kaštieľa bola zbúraná asi 15 metrov vzdialená zvonica a škody utrpel celý areál. Keď kaštieľ kúpil štát, začalo sa opäť v niekoľkých etapách s opravami. Dnes je ponúknutý na predaj. Existoval zámer využiť kaštieľ na múzeum mesta Bánoviec nad Bebravou s tým, že v jeho blízkom okolí by bola vytvorená oddychová zóna s parkom a fontánkou.

Pamätný dom Janka Jesenského

Je to pamiatka, ktorá nás núti zamyslieť sa nad desať-ročným pôsobením Janka Jesenského v Bánovciach nad Bebravou. Tento dom sa nachádza na Jesenského ulici č. 19/569. JUDr. Janko Jesenský tu pôsobil a býval v rokoch 1905-1914, ako to uvádza pamätná tabuľa s bustou od akademického sochára M. Tomáška umiestnená na dome.

Janko Jesenský zložil v roku 1905 v Budapešti advokátsku skúšku a začal pôsobiť ako mladý advokát v Bánovciach nad Bebravou. Z tohoto obdobia sa zachoval list, kde Jesenský píše svojmu priateľovi Jaroslavovi Zatloukalovi: „Usadil som sa ako advokát v Bánovciach nad Bebravou čisto z národnej nadšenosti na pozvanie nebohého Dr. J. Minárika, vtedy lekára vo Veľkej Bytči, ktorý chcel mať v Bánovciach nad Bebravou advokáta Slováka a právneho radcu pre vtedy ním založenú Ľudovú banku.“ Obsah listu jasne vykresľoval vtedajšie pomery v Bánovciach nad Bebravou. Aj tu prenikla silná maďarizácia, obyvateľstvo sa rozdelilo do dvoch táborov.

V spomienkach na túto dobu sa v bánovskej kronike píše: „Sprvoti sme ho ubytovali u staviteľa Bílika, no bolo to dočasné riešenie, potom sa presťahoval do Hnátkovho domu, kde si zariadil kanceláriu.“

Až v roku 1909 si vystaval vlastný dom. Z tohoto obdobia (1906) zhrnul Jesenský svoje básne, ktoré písal ako študent do zbierky. V básnickej tvorbe pokračoval aj v Bánovciach nad Bebravou, no tieto verše mohol vydať až po vojne. Dokončil tu aj satirickú skladbu Náš hrdina, ktorej podstatná časť bola publikovaná v Slovenských pohľadoch.

V roku 1913 mu vyšla zbierka Malomestské rozprávky. Túto knihu môžeme právom nazvať zlom v živote Jesenského v Bánovciach nad Bebravou. Spoznalo sa v nej totiž vtedajšie predstavenstvo mesta, aj keď kniha nebola iba o jej obyvateľoch. A práve na pamiatku tohoto významného slovenského spisovateľa – prozaika sa zachoval jeho dom aj v Bánovciach nad Bebravou.

Tento samostatne stojaci prízemný rodinný dom zo začiatku 20. storočia má fasádu zdobenú secesným ornamentálnym tvaroslovím. Uličné priečelie je štvorcové, s mierne vystupujúcim rizalitom na šírku dvoch okenných osí. Rizalit je ukončený oblúkovou atikou s polkruhovým otvorom. Priečelie člení horizontálna podokenná rímsa a výrazne profilovaná konzolová korunná rímsa. Nárožia sú zvýraznené omietkovou bosážou. Budova je krytá valbovou strechou.

Mariánsky stĺp

Pred bočnými dverami kostola je postavený barokový kamenný stĺp, na ktorého vrchu je socha Najsvätejšej Panny, ktorá drží Božie dieťa vo svojom náručí. Tento votívny Mariánsky stĺp dal v roku 1712 postaviť na južnej strane pred farským kostolom Najsvätejšej trojice rektor jezuitského skalického kolégia, páter Michal Dorza. V tom čase, keď pátri jezuiti skalického kolégia toto panstvo z titulu hypotéky obdržali od darcu Selepčeniho, ostrihomskeho arcibiskupa, páter Michal Dorza ho dal postaviť, aby zvýšil mariánsku úctu v Bánovciach. Pri tejto skvostnej soche sviatkov Božej Matky sa zhromažďoval početný ľud, aby sa tu na znak úcty modlil litánie.

V roku 1703 obsadil Bánovce František II. Rákoci, podporujúci reformáciu, ale v roku 1711 bolo panstvo vrátené Ilešháziovcom. Jezuitský záloh však trval až do roku 1729, keď ho Mikuláš Ilešházi vykúpil. Mariánsky stĺp je dokladom rekatolizačných snáh jezuitov prostredníctvom oživenia mariánskeho kultu.

Stĺp z okrovožltého pieskovca stojí na kubickom piedestáli s dvoma pyramidálnymi schodiskovými stupňami. Ukončený je prečnievajúcou rímsou. Päťka stĺpa dosadá na štvorcovú základňu. Telo stĺpa završuje korintská hlavica s akantovými listami stočenými do volút. Na polygonálnej rímse stojí vrcholová socha Panny Márie Immaculaty s dieťaťom na ľavej a so žezlom v pravej ruke. Ľavou nohou stojí na polmesiaci. Neodené dieťa zavinuté do bedrovej rúšky sedí na Máriinom predlaktí.

Tvár Panny Márie lemujú vlnité vlasy s korunkou na hlave a so svätoužiarou z dvanástich hviezd. Na všetkých štyroch stranách podstavca sú umiestnené latinské nápisy. Architektonická časť bola pôvodne polychrómovaná sivozeleňou, bielou, okrovou, čiernou a hnedou farbou. Hlavica a socha Immaculaty boli pozlátené. Badať tu určitú príbuznosť s trenčianskym morovým stĺpom Svätej Trojice, ktorý vznikol v tom istom období a jeho postavenie sa pripisuje viedenským majstrom. Je možné, že tu niekde môžeme hľadať i staviteľov Mariánskeho stĺpa v Bánovciach. Pamiatka bola zreštaurovaná v roku 1996.

Kostol Najsvätejšej Trojice

Kostol Najsvätejšej Trojice na dnešnom Námestí Ľudovíta Štúra v Bánovciach nad Bebravou vznikol v neskoršom období po postavení kostola sv. Mikuláša, v súvislosti s postupným rozširovaním mesta smerom k rieke Bebrave. Asanovaný bol v roku 1799. Bol patronátnym kostolom Ilešháziovcov.

Kostol utrpel v minulosti škody spôsobené viacerými požiarmi, ale vždy bol obnovený. To by svedčilo o tom, že stál už v 17. storočí a možno aj skôr. Neveľmi jasná je orientácia kostola. Hlavné predné dvere totiž viedli spredu zo severnej strany, kým bočné dvere boli umiestnené na západnej strane. To by naznačovalo severojužnú orientáciu, v baroku celkom bežnú. Kostol bol pomerne úzky, postavený bol však z kameňa a zaklenutý. Nad hlavným vchodom bol umiestnený murovaný chór s organom. Boli tu tiež kovové tympany (bubny), tri klarinety, tri waldhorny (trúbky) a troje husiel. Po bokoch lode boli ešte dva bočné murované chóry. Pod kostolom boli dve krypty a vo vnútri mal

kostol tri oltáre. Najstarší bol oltár Blahoslavenej Panny Márie na evanjelickej strane kostola. Bohatý bol aj inventár bohoslužobného náčinia.

Nový kostol Najsvätejšej Trojice bol postavený v roku 1803 v klasicistickom slohu na mieste staršieho svätostánku, zasväteného taktiež Najsvätejšej trojici. Bol vysvätený 1.10.1803 kanonikom Antonom Ďateľom a konsekrovaný 8.7.1804 nitrianskym biskupom F. X. Fuchsom. Potvrďuje to latinský nápis na priečelí, objavený pri rekonštrukcii v 70. rokoch 20. storočia, oznamujúci i zasvätenie kostola a slúžiaci aj ako chronogram udávajúci začiatok stavby kostola.

Znie: DEO VNITRINO HABITACVLVM ISTHOC EX STRVXIT VNITA PIETAS. („Jednotná zbožnosť postavila tento príbytok Troj jedinému Bohu“).

Pri poslednej oprave kostola v polovici 90.rokov bol nahradený

ďalším latinským nápisom v podobe DEO VNITRINO HABITACVLVM ST. HOC EXSTRVXER VNT EX PIETATE („Trojjedinému bohu tento svätý príbytok postavili zo zbožnosti“).

Nový kostol Najsvätejšej Trojice bol teda postavený predovšetkým z príspevkov župných a cirkevných hodnostárov. V roku 1929 bol pre kostol získaný Betlehem, dielo rezbára B. Reka z Kutnej Hory. Pred hlavným vstupom do kostola stojí kamenný kríž s ukrižovaným Kristom na štvorbokom podstavci umiestnenom na trojstupňovom podnoží.

Kostol svätého Michala Archanjela

Nachádza sa v mestskej časti Biskupice. Gotický, pôvodne farský, od 18. storočia filiálny (farnosť veľké Chlievany), stojaci na rázcestí v strede obce, bol spomínaný po prvý raz v listine z roku 1322. Neskôr, v roku 1664, bol prestavaný, zbarokizovaný a obohatý múrom v roku 1752. V roku 1886 bola pôvodne šindľová strecha veže pokrytá plechom (podľa iného prameňa bola strecha veže vymenená v roku 1827) a v roku 1814 bol vďaka pomoci Nitrianskej kapituly opravený ohradný múr.

Posledná väčšia úprava kostola sa uskutočnila v roku 1912, keď bola položená nová dlažba, opravený chórus, vsadené nové lavice, pristavané schodište na vežu a kostol bol nanovo vymalovaný. Ohradný múr kostola bol opravený okolo roku 1904. V roku 1990 bol kostol zvonka i zvnútra nanovo vymalovaný. Jednoloďový objekt

s rovným uzáverom presbytéria má pristavanú sakristiu a prestavanú vežu v priečelí. Loď je zaklenutá pruskou klenbou so zdvojenými medziklenbovými pásmi, dosadajúcimi na piliere so zdvojenými pilastrami. Presbytérium je zaklenuté kupolou na pendantívoch. V zadnej časti lode stojí nový murovaný organový chór s kovovým zábradlím. Pôvodne tu stál starší so štyrmi mutáciami. Kostol má hladké fasády. V nárožiach presbytéria sú oporné piliere s pultovými strieškami. Veža so štrbinovými oknami je zakončená sploštenou baňatou strechou. Nad hlavným vchodom sa nachádza latinský nápis z roku 1644. Vchod do sakristie má gotický portál. Areál kostola je ohradený múrom s opornými piliermi. Pôdorys kostola je orientovaný východ-

no – západne s hlavným vchodom v západnom priečelí a bočným vchodom v strede južnej steny. Hlavná loď má tri obdĺžnikové klenbové polia a štvorcové pole presbytéria a ďalšie, trochu väčšie pole sakristie. Schodisko do veže sa nachádza na južnej strane vpravo od vchodu.

Východná strana presbytéria je spevnená tromi opornými piliermi. Hlavný oltár je rokokový a pochádza z roku 1762. Uprostred stĺpovej oltárnej architektúry s nadstavcom je umiestnený obraz sv. Michala Archanjela bojujúceho so satanom. Po bokoch stoja sochy sv. Petra, sv. Dávida, sv. Jána a Lukáša a štyroch kľačiacich anjelov. V nadstavci je obraz Panny Márie a vo vrchole oltára Božie oko v glorirole. Novší umelecko – historický výskum uvádza plastiky na bočných konzolách ako sv. Pavla apoštola, sv. Štefana, pri stĺpoch je sv. Ján, sv. Lukáš evanjelista. Celková výška oltára je 470 cm, šírka 240 cm, s menzou asi 100 cm širokou. Oltár je zdobený rokokom, mriežkou a sávanom, stĺpmi s motívom vinnej révy. V roku 1912 daroval zámožný roľník František Igaz kostolu bočný oltár Božského srdca. V roku 1767 sa spomínajú v kostole visiace obrazy Blahoslavenej Panny Márie, sv. Kataríny, sv. Barbory a Vzkrieseného Krista. Baroková kazateľnica z polovice 18. storočia je murovaná, doplnená kamennými článkami, s polkruhovým parapetom na konzolách, členeným horizontálnymi rímsami. V zrkadlách parapetu je kvetinový ornament.

Kazateľnica stojí na volútovej nohe. Večné svetlo je vytvorené zo striebra v rokokovom slohu okolo polovice 18. storočia. Baroková strieborná pozlátená monštrancia (ozdobná schránka na vyloženie Sviatosti oltárnej na uctievanie) pochádza z obdobia okolo prvej tretiny 18. storočia. V kostole vo veži visia 3 zvony, jeden neskorogotický pochádza z roku 1509 a dva mladšie zvony z roku 1924 – väčší je zasvätený Sedembolestnej Panne Márii, menší sv. Márii Magdaléne. Pod kostolom sa nachádza krypta, v ktorej boli pochovávaní príslušníci zemianskych rodín Hodosiovcov a Simoniovcov. Otvorená bola pri poslednej renovácii v roku 1912. Je tu spolu 14 truhel stojacich na drevených trámoch z štyroch radoch nad sebou. Komisia hľadala v krypte i hrob Ladislava Hreždovského, zemepána Hreždovíc (Malé Chlievany), ale márne. Severozápadne od kostola stála dávnejšie fara, uvádzaná ešte v roku 1829, dnes už však neexistuje.

Socha svätého Jána Nepomuckého

Pieskovcová socha sv. Jána Nepomuckého na Duklianskej ulici stojí pred základnou školou, postavenou začiatkom 40. rokov na mieste zburaného ilešháziovského kaštieľa. Umiestnená je na štvorbokom vápencovom podstavci s okosenými hranami, rozšírenou základňou a profilovanou rímsou. Steny podstavca sú zdobené reliéfnymi slepými zrkadlami a vertikálnym segmentovým ukončením. Plastika zodpovedá dobovému ikonografickému vyjadreniu druhej polovice 18. storočia. Svätec je zobrazený v kanonickom rúchu s biretom na hlave. Vertikálne nariasená reverenda spadá až k dolnej časti nôh, obopína plec a predlaktia rúk. Charakteristický výraz tváre svedčí o majstrovi s vysokými umeleckými kvalitami. Stvárnenie drapérie a rúk je rustikálnejšie. V tomto prípade nemôžeme vylúčiť účasť viacerých kamenárov na tvorbe diela. Atribúty identifikujúce sv. Jána Nepomuckého predstavuje v tomto prípade krucifix opretý o ľavé plece a palmová mučenícka ratolesť v pravej ruke. Chýba však najtypickejší svätcov atribút – korunka z hviezd okolo hlavy. Plastika bola pôvodne polychrómovaná. Svedčia

o tom lokálne zachované pozostatky čiernej, bielej, bordovej a ružovej farby a zvyšky zlátenia na okrovom podklade. Slohovo patrí táto plastika k neskorému baroku a jej vznik môžeme položiť do druhej polovice 18. storočia. S najväčšou pravdepodobnosťou ide o sochu, ktorú dal postaviť páter Ján Garajský, niekdajší skalický rektor, a zmieňuje sa o nej už Gustíni v roku 1767. I v tomto prípade môžeme pred základnou školou vidieť kópiu.

Iná socha sv. Jána Nepomuckého stojí pred cintorínom, v blízkosti kostola sv. Mikuláša. Ide o mladšie spracovanie rovnakého námetu. Svätec, stojaci na hranolovitom podstavci zdobenom plytkými zrkadlami, je zobrazený v miernom kontraposte, oblečený v albe s pelerínkou a biretom na hlave.

Atribút svätca je vyjadrený krucifixom s korpusom Krista. Slohovo môžeme dielo zaradiť do obdobia klasicizmu s prvkami neskorého baroka. Tu ide pravdepodobne o sochu spomínanú v kanonických vizitáciách Jozefa Vuruma. Tá údajne stála pri hornej mestskej bráne. Dal ju postaviť bánovský mešťan Ján Hankóni v roku 1782 so základninou 15 zlatých do kostolnej pokladnice. Socha je pôvodný originál.

Pamätník Ludovíta Štúra

Je dielom akademického sochára Jozefa Pospíšila, kompozične i materiálovo sa zaraďuje ku skupine majstrových monumentálnych realizácií z II. polovice 30-tych rokov. Pamätník vznikol v roku 1936. Hlavnú postavu pamätníka – postavu L. Štúra zahaľuje dlhý plášť až k základni podstavca. Vedľajšie plastiky vytesané z pieskovca, ženúce sa v dynamickom postoji vpred pod vlahujúcou zástavou, sú umiestnené na kubusoch po stránkach stredovekého podstavca na polooblúkovej segmentovej stupňovej základni.

V roku 1991 bol pamätník zreštaurovaný. Po dokončení reštaurátorských prác vznikol problém, aký nápis umiestniť na pamätnú tabuľu v blízkosti pomníka. Pôvodný nápis bol totiž v 50-tych rokoch 20. storočia zmenený. Podľa fotodokumentácie a po porade s Historickým ústavom SAV, Maticou slovenskou, ŠOBA v Nitre a Okresným archívom v Topoľčanoch bolo zrekonštruované pôvodné znenie nápisu: „Prvý štúrovský pomník postavila obetavosť slovenského národa, Ústredný Štúrov Jubilejný výbor v Bánovciach Spolku slovenských akademikov Štúrovho rodného kraja za predsedníctva Msgr. Jozefa Tisu, z iniciatívy V.H.Kurthu, tajomníka. 29. augusta 1936 z príležitosti osláv Štúrovej storočnice a pamiatky Štúrovho zvolenia zvolenským poslancom.“

„Naspäť cesta nemožná – vždy napred sa ísť musí! My dali sme do služieb ducha, a preto musíme prejsť cestu života víťaznú.“ Dodatok: Uvedený text, odstránený v 50-tych rokoch bol súčasťou pamätníka a je zostavený na základe fotodokumentácie a svedectva občanov. Mestský úrad v Bánovciach nad Bebravou 1992. Pomník bol slávnostne odhalený v rámci osláv Štúrovho dňa mladého Slovenska v auguste 1936. Už v roku 1935 bola do základov pamätníka uložená donančná listina.

Spomienka na L. Štúra, ktorú si pripomenuli v našom meste Bánovce nad Bebravou dňa 31. augusta 2006 sa niesla v znamení 70. výročia odhalenia pamätníka L. Štúra, ktorý je prvým a zároveň najväčším pamätníkom L. Štúra na Slovensku.

Postava L. Štúra je fenomén veľmi zložitý, bol totiž básnik, jazykovedec, vedec, novinár, etnograf, filozof, profesor, spisovateľ a zároveň poslanec a politik. Stál na samom počiatku úsilia o plnohodnotnú emancipáciu slovenského národa. V jeho odkaze pre súčasnosť ho netreba vidieť ako čítankovú postavu, ale ako človeka vzdelaného (ovládal šesť rečí neslovanských a všetky slovanské), vzorného politika a poslanca, výborného rečníka a diplomata, ako človeka tolerantného, aj keď energického, bol prístupný argumentom, hoci bol zásadový a kategorický.

Štúrov génius zostáva symbolom energie ducha a mravov, v jeho poslaní a princípoch treba hľadať a nachádzať odkaz pre našu štátnosť a pre našu plnohodnotnú integráciu na európskom duchovnom bohatstve, či v iných štruktúrach, ktoré sú súčasťou dnešnej Európy. Oslava konaná v Roku Ludovíta Štúra sa uskutočnila pod názvom „Poklona L. Štúrovi“.

Kaplnka Panny Márie

Prícestná *kaplnka Panny Márie* stojí na bývalej Pastierskej ulici vedúcej smerom do Prús. Dnes je to vyústenie ulíc Radlinského, Záfortne a Moyzesovej. Kaplnka bola kamenná, zaklenutá, pokrytá šindľom a uzatvorená drevenými mriežkovými dverami. Chodili k nej procesie na krížové dni (dies rogatum). Pôvodne však išlo o kaplnku sv. Floriána, ktorú dal na vlastné náklady postaviť niekdajší bánovský richtár Juraj Latkóci pred rokom 1767.

V interiéri sa nachádzala vzácna gotická polychrómovaná plastika madony s Ježiškom z lipového dreva. So zreteľom na nebezpečenstvo odcudzenie i zlý stav pamiatky bola v roku 1997 socha sňatá a zreštaurovaná. V uvedenej kaplnke bola umiestnená sekundárne a pravdepodobne pochádza z kostola sv. Mikuláša, kde mohla byť umiestnená na hlavnom oltári. O tom by mohla svedčiť jednak monumentalita plastiky, reliéfne spracovanie, ako aj železný záves na uchytenie v oltárnej skrini. Socha je vysoká 135 cm a široká 44 cm s koryútkom na zadnej strane. V neskorších obdobiach bola viackrát farebne a pravdepodobne i rezbársky upravovaná. Zreteľné sú nepôvodné doplnky z obdobia barokizácie plastiky (korunka na hlave Ježiška). Plastikou pravdepodobne vytvoril majster z okruhu stredoslovenských banských miest okolo poslednej tretiny 15. storočia. Ide o veľmi kvalitné, v literatúre doteraz neznáme dielo.

Postava madony je stvárnená vo vertikálnej obdĺžnikovej kompozícii s dynamickým esovitým vytočením a s vykročenou pravou nohou. Drapéria plášťa spadá v bohato riasených vertikálnych záhyboch k zemi. Na ľavom predlaktí drží Ježiška, pravou rukou si pridrižiava lem plášťa. Šat madony je ukončený pod hrdlom plastickou légou, z ktorej vychádza riasenie do plochých záhybov. Hlavu zdobí nízka dvojitupňová korunka na jemne rezaných vlasoch. Postava dieťaťa je nahá. Na hustých, prstencovo stočených vlasoch je položená sekundárne umiestnená barokizujúca korunka, pravdepodobne z obdobia okolo roku 1650.

Pri bánovskej madone badať istú príbuznosť s tvorbou okruhu majstra oltára Panny Márie v bývalom kláštornej kostole v Hronskom Beňadiku, so sochou madony z oltára Panny Márie v Pukanci a s tvorbou majstra madony z Mošoviec i ďalšími príbuznými pamiatkami.

Reštaurátorsky prieskum odhalil päť etáp farebných úprav plastiky. Pôvodná polychróma šatu madony bola červená na striebre, na rukáve plášťa bol azurit, malachit podmaľovaný uhl'ovou čerňou na vrstvenom kriedovom podklade. Inkarnát madony a Ježiška bol nanesený na vrstvenom kriedovom podklade so zvyškami schránok. V častiach inkarnátov bola dokázaná olovená bieloba a rumelka s oxidom železa. Pôvodná úprava šatu madony bola strieborná na červenom polimente, s červenou lazúrov na rube plášťa. Na exponovaných miestach plášťa bol objavený sekundárny hliníkový podklad s pozlátením na mixtióne. Aj korunka madony bola farebne a plasticky upravovaná (barokizovaná) a pozlátená na červený poliment. Trojlistky na korune boli vsadené do pôvodného torza rezby. Pôvodná polychróma je však zachovaná len fragmentálne. V ďalších obdobiach bola plastika štyrikrát farebne upravovaná pigmentmi novodobého charakteru (pruská modrá, syntetický ultramarín, žltý chróman olovnatý, zinková bieloba). Najkomplexnejšie bola dokázaná farebná podoba plastiky z obdobia jej barokizácie (okolo roku 1650). Rozsah zachovanej polychrómie z tohto obdobia je okolo 80%. Madona bola vyhlásená za kultúrnu pamiatku koncom 90. rokov 20. storočia. V súčasnosti môžeme vidieť v prícestnej kaplnke novší obraz Panny Márie, pravdepodobne z 19. storočia.

V blízkosti križovatky ciest A. Hlinku a Partizánskej stál ešte pred krátkym časom pieskovecový **barokový prícestný kríž s korpusom Ukrižovaného**, datovaný do roku 1777. Bol zničený pri autohavárii v roku 1990. Napriek poškodeniu ide o pozoruhodné sochárske dielo a prvok dotvárajúci urbanistické kvality danej lokality. V súčasnosti stojí neďaleko križovatky novodobý kamenný kríž, v záujme bezpečnosti cestnej premávky posunutý mimo križovatky.

Údaje o **farskom kostole v Dolných Ozorovciach** pochádzajú z rokov 1332 – 1337. Zasvätený bol Nanebovzatiu Panny Márie. Podľa ústnej tradície patril v časoch rozkvetu Uhorska františkánom. Kostol dnes už neexistuje. V kanonických vizitáciách z roku 1767 sa uvádza, že z neho stoja iba polozrúcané múry, ale že i z týchto pozostatkov vidieť, že to bola nevšedná stavba. Zvony z kostola boli vtedy v neďalekej drevenej zvonici. Jeden vážil 4 centy a druhý 70 libier. K tomuto obdobiu sa tu uvádza i kláštor, ktorý mohol pôvodne stáť v lokalite nazývanej Kalvária. V 15. storočí bol kláštor odovzdaný rádu františkánov a posledná zmienka o ňom pochádza z roku 1545.

Klasicistický kaštieľ v Dolných Ozorovciach bol postavený v roku 1817. Jednopodlažná budova má v hlavnom priečelí stredový rizalit. Na dvorovej fasáde je portikus s tympanónom. Stropy sú rovné, bez zaklenučia.

Zvonička na cintoríne v Dolných Ozorovciach pochádza z 19. storočia. V nej visiaci zvon bol odliaty v roku 1668.

Fontána na Námestí E. Štúra vznikla v 70. rokoch. Jej autorom je akad. sochár Miroslav Tomáška z Bánoviec nad Bebravou.

Židovský cintorín leží na juhovýchodnom okraji Bánoviec nad Bebravou. jeho Východná časť bola v roku 1990 adaptovaná na mestský kresťanský cintorín. V starej časti sa nachádza asi 55 náhrobníkov z rôznych druhov kameňa (vápenec, pieskovec, žula, mramor) s hebrejskými a nemeckými nápismi.

*Nový prícestný
kríž s korpusom
Ukrižovaného*

Studňa na Námestí E. Štúra

Židovský cintorín

Zvonička

Fontána na Námestí E. Štúra

Vydalo: Mesto Bánovce nad Bebravou
Foto: archív MsÚ, MsKS, Miroslav Igaz, Lukáš Lacík, Dušan Čaniga
Grafická príprava a tlač: MIRA photo&design, Bánovce nad Bebravou
Náklad: 400 ks

©2014